

За результатами аналітичних процедур інтегральний показник санаційної спроможності набуває значення від 0 до 1. Чим ближче отримане значення показника до 1, тим більш санаційно-спроможним є підприємство, і навпаки. Для оцінки інтегрального показника доцільним є використання шкали, яка визначає рівень санаційної спроможності.

Практичне значення пропонованого показника полягає у тому, що він дозволяє комплексно оцінити доцільність і необхідність реалізації заходів санаційного характеру. Даний показник дає можливість визначити рівень санаційного потенціалу, під яким слід розуміти сукупність наявних та прихованих, екзогенних та ендемогенних можливостей та ресурсів підприємства, що можуть бути використані задля подолання кризи (успішної реалізації санації) та забезпечення ефективного функціонування підприємства у майбутньому.

І.Л. Шевчук, ст. викл. (ХДУХТ, Харків)

В.В. Макусинська, студ. (ХДУХТ, Харків)

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ З УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ДОХІДНОЇ БАЗИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

У сучасних умовах в Україні органи місцевого самоврядування не мають задекларованої самостійності у бюджетному процесі, оскільки знаходяться під тиском державної влади вищого рівня й повністю залежать від трансфертів з державного бюджету. Реальний обсяг надходжень до дохідної частини місцевих бюджетів не дає можливості сформувати достатню для функціонування ресурсну базу. Це зумовлює актуальність вивчення процесу формування дохідної частини місцевих бюджетів та управління ним.

Орієнтація України на євроінтеграцію та вивчення західного досвіду місцевого самоврядування потребує істотного перегляду парадигми бюджетного процесу. Західний постулат щодо бюджетного процесу базується на відповідальності влади перед єдиним власником бюджетних коштів – громадянськостю, які є платниками податків.

Протягом останніх років у бюджетній політиці України позитивних тенденцій у сфері формування дохідної частини місцевих бюджетів з метою подальшого їхнього перетворення на реальний механізм стимулювання економічного та соціального розвитку регіонів не відбулося. Широко розрекламовані «новації» прийнятого 8 липня 2010 р. Бюджетного кодексу України, що стосуються місцевих бюджетів, мають лише значні уточнення та конкретизацію у порівнянні зі старою редакцією, але принципово не змінили підходу до формування місцевих бюджетів. Фактично законодавчого закріплення якісно нових правил формування місцевих бюджетів та відповідних стосунків між центром і органами місцевої влади не відбулося.

Хоча не можна не відмітити кілька позитивних моментів, пов'язаних з прийняттям нової редакції Бюджетного кодексу України, що стосуються посилення фінансової основи місцевих бюджетів:

- розширено дохідну базу місцевих бюджетів шляхом передачі окремих доходів державного бюджету,
- розширено джерела формування доходів, які не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів;
- встановлено зарахування 50% надходжень податку на прибуток та акцизного збору понад річні розрахункові обсяги, визначені у законі про державний бюджет на відповідний рік, до загального фонду місцевих бюджетів;
- збільшено з 20 до 50% норматив зарахування до бюджетів місцевого самоврядування збору за забруднення навколишнього природного середовища і грошових стягнень за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища внаслідок господарської та іншої діяльності;

– розширено перелік видатків місцевих бюджетів, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів, за рахунок видатків на фінансування позашкільної освіти, центрів соціальної реабілітації дітей-інвалідів та центрів професійної реабілітації інвалідів, центрів соціально-психологічної реабілітації дітей, соціальні гуртожитки, виплату грошової компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги.

Однак, прийняття Податкового кодексу 2 грудня 2010 р., згідно з яким кількість місцевих податків і зборів зменшилась з 18 до 5 суттєво звужує ресурсну базу місцевих бюджетів.

Згідно статистичних даних, найбільшу питому вагу у доходах місцевих бюджетів України за останні роки мали надходження від загальнодержавних податків, зборів та інших обов'язкових платежів, які практично не пов'язані з власною діяльністю органів місцевого самоврядування (зокрема, податок з доходів фізичних осіб разом з платою за землю становили 71,1% у 2008 р., 74,4 % у 2009 р., 75,2 % у 2010 р.). Частка надходжень до місцевих бюджетів від місцевих податків і зборів за останні три роки взагалі не перевищує 1,1%.

Сподівання щодо наповнення місцевих бюджетів за рахунок єдиного податку невіправдовні, оскільки питома вага цього податку у складі місцевих бюджетів складає на сьогодні всього 2,4%.

Таким чином, можливість фінансування місцевих видатків залишається залежною від вищих органів влади, які визначають обсяг наданих міжбюджетних трансфертів. Тобто, не відбулося й фінансової та бюджетної децентралізації у місцевому самоврядуванні – одного із найголовніших принципів формування бюджетів у європейських країнах.

Структуризація місцевих бюджетів України засвідчує, що понад 92% усіх бюджетів дотаційні і лише 8% – це бюджети, які виступають донорами в умовах чинної системи бюджетного регулювання. В Україні частка трансфертів у структурі доходних джерел місцевих бюджетів тільки за 2 останні роки збільшилась на 5% і склала 49,1%, проти 46,7% у 2009 р. і 44,5% у 2008 р.

Складність механізму міжбюджетних відносин, а головне незацікавленість місцевої влади у нарощуванні доходної бази регіонів (простіше просити дотації з центру) унеможливує процес створення ефективної моделі міжбюджетних відносин. Виходить, що держава сама сприяє бідності регіонів.

Г.Ю. Шульга, канд. екон. наук, доц. (ХДУХТ, Харків)

СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ ДЛЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ У 2011 РОЦІ

Спрощена система оподаткування для суб'єктів малого підприємництва, до яких належать і фізичні особи - підприємці, у 2011 році регулюється Указом 727. Основні зміни спрощеної системи оподаткування полягають у наступному:

1. Приватні підприємці, що сплачують єдиний податок, не можуть бути зареєстровані як платники ПДВ, навіть у добровільному порядку.

2. Вводиться обмеження на співробітництво платників податку на прибуток з підприємцями, які знаходяться на єдиному податку. Так, витрати, понесені платниками податку на прибуток у зв'язку з придбанням товарів (робіт, послуг) та інших матеріальних і нематеріальних цінностей у приватних підприємств, що сплачують єдиний податок, не включаються до складу витрат таких платників податку на прибуток (крім витрат, понесених у зв'язку з придбанням робіт, послуг у фізичної особи – платника єдиного податку, яка здійснює діяльність у сфері інформатизації). Зазначене обмеження вводиться з 1 квітня 2011 року.

3. Встановлюються нові штрафи за несплату єдиного податку приватними підприємцями. Несплата приватним підприємцем єдиного податку у встановленому порядку й у встановлений термін призводить до накладення штрафу в розмірі 50% ставки несплаченого податку.

Суб'єкти малого підприємництва, які знаходяться на спрощеній системі оподаткування, не є платниками наступних податків та зборів:

- податок на прибуток підприємств (для юридичних осіб);
- податок на доходи фізичних осіб (для фізичних осіб – підприємців);
- податок на додану вартість з операцій із постачання товарів та послуг, місце надання яких розташоване на митній території України, за винятком податку на додану вартість, що сплачується юридичними особами, які обрали ставку оподаткування 6 відсотків;
- земельний податок, окрім земельного податку за земельні ділянки, що не використовуються для ведення підприємницької діяльності;
- плата за користування надрами;
- збір за спеціальне використання води;
- збір за спеціальне використання лісових ресурсів;
- збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності.

Нарахування, обчислення та сплата єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування здійснюються суб'єктами малого підприємництва, які сплачують єдиний податок відповідно до Указу, у порядку, визначеному Законом України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування». Єдинщики будуть зобов'язані нараховувати (утримувати) і сплачувати єдиний внесок у порядку, визначеному Законом № 2464. Щомісячно підприємець, який перебуває на спрощеній системі оподаткування, повинен сплачувати ЄСВ, який обчислюється від суми, що визначається ним самостійно для себе та членів сім'ї, які беруть участь у провадженні ним підприємницької діяльності, але не більше максимальної величини бази нарахування єдиного внеску. Максимальна величина бази нарахування єдиного внеску дорівнює п'ятнадцяти розмірам прожиткового мінімуму для працездатних осіб. Існує також і нижня межа ЄСВ для підприємців спрощенців - щомісячна сплата суми єдиного внеску не може бути меншою за розмір мінімального страхового внеску за кожен особу. Якщо зарплата до 20 числа наступного місяця за звітним не сплачена, тобто вона затримується, єдиний соціальний внесок все ж таки необхідно сплатити до 20 числа. Якщо ж зарплата виплачується раніше 20 числа наступного місяця, ЄСВ сплачується одночасно з виплатою зарплати, тобто саме в день виплати зарплати.

Підставою для видачі Свідоцтва є подання суб'єктом підприємницької діяльності – фізичною особою письмової заяви та платіжного документа про сплату єдиного податку не менше ніж за календарний місяць. Заява має бути подана не пізніше ніж за 15 днів до початку кварталу, з якого він обирає спосіб оподаткування доходів за єдиним податком. При особистому поданні заяви датою подання вважається дата реєстрації її в органі державної податкової служби, а при надсиланні заяви поштою – дата відправлення.